

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 278/09-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. septembra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť Ľ. B., Č., zastúpeného advokátkou JUDr. A. V., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Špeciálneho súdu Pezinok sp. zn. PK-1T/32/2008 z 15. apríla 2009 a jemu predchádzajúcim postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Tošs 11/2009 z 30. apríla 2009 a jemu predchádzajúcim postupom a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ľ. B. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie a rozhodnutie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. júna 2009 doručená sťažnosť Ľ. B., Č. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. A. V., K., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Špeciálneho súdu

Pezinok (ďalej len „špeciálny súd“) sp. zn. PK-1T/32/2008 z 15. apríla 2009 (ďalej len „uznesenie z 15. apríla 2009“) a jemu predchádzajúcim postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Tošs 11/2009 z 30. apríla 2009 (ďalej len „uznesenie z 30. apríla 2009“) a jemu predchádzajúcim postupom.

Zo sťažnosti a z pripojených príloh vyplýva, že sťažnosť sťažovateľa „... smeruje proti uzneseniu Špeciálneho súdu v Pezinku sp. zn. PK-1T/32/2008 zo dňa 15. apríla 2009, ktorým rozhodol, že podľa § 32 ods. 3 Tr. por. predseda senátu 1T Špeciálneho súdu v Pezinku JUDr. I. K. nie je vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci proti obžalovanému R. N. a spol., vedenej na Špeciálnom súde v Pezinku pod sp. zn. PK-1T/32/2008, ako aj proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Tošs 11/2009 zo dňa 30. apríla 2009, ktorým podľa §194 ods. 1 Tr. por. napadnuté uznesenie zrušil“.

Sťažovateľ ďalej v sťažnosti ďalej uvádza: „Rozsudkom Špeciálneho súdu v Pezinku sp. zn. PK-1T/14/2007 zo dňa 17. februára 2009 boli obžalovaní... uznaní za vinných za trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny a teroristickej skupiny podľa § 185a ods. 1 Tr. zák. účinného do 31. 12. 2005 a iné trestné činy, za čo im boli uložené rôzne tresty odňatia slobody.

V skutkoch v bodoch I.), VI.), VII.), a VIII.) predmetného rozsudku súd v plnom rozsahu uviedol meno a priezvisko sťažovateľa vrátane popisu skutku, z ktorého vyplýva, že sťažovateľ sa mal dopustiť jednotlivých konaní tak ako obžalovaní, ktorých sa týka predmetný rozsudok.

Uvedené skutočnosti súd uviedol v predmetnom rozsudku voči osobe sťažovateľa napriek tomu, že sťažovateľ bol vylúčený z predmetnej veci, kde sa pôvodne viedlo spoločné konanie, na samostatné konanie, pričom trestné konanie voči osobe sťažovateľa doposiaľ skončené nebolo a nebol voči jeho osobe vyhlásený žiaden rozsudok, teda súd nerozhodol o jeho vine ani o treste...

Sťažovateľ... dňa 14. apríla 2009 vzniesol námietku zaujatosti voči predsedovi senátu 1T Špeciálneho súdu v Pezinku JUDr. I. K., ktorú odôvodnil tým, že predseda senátu porušil jeho prezumpciu neviny, pretože ho v rozsudku obžalovaného Róberta O. a spol. označil za páchatel'a trestných činov...

Špeciálny súd v Pezinku uznesením sp. zn. PK-1T/32/2008 zo dňa 15. apríla 2009 rozhodol, že podľa § 32 ods. 3 Tr. por. predseda senátu 1T Špeciálneho súdu v Pezinku JUDr. I. K. nie je vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci proti obžalovanému R. N. a spol., vedenej na Špeciálnom súde v Pezinku pod sp. zn. PK-1T/32/2008...

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 1 Tošs 11/2009 zo dňa 30. apríla 2009 na základe sťažnosti sťažovateľa podľa § 194 ods. 1 Tr. por. napadnuté uznesenie zrušil s poukazom, že námietka zaujatosti nebola vznesená bezodkladne a dôvodom námietky bol len procesný postup súdu...

Sťažovateľ namieta, že uznesením Špeciálneho súdu v Pezinku sp. zn. PK-1T/32/2008 zo dňa 15. apríla 2009 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Tošs 11/2009 zo dňa 30. apríla 2009 došlo k porušeniu jeho základného práva na spravodlivý proces, ktoré je zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd...“

Sťažovateľ v sťažnosti poukazuje na to, že „... skutočnosť, že v odsudzujúcom rozsudku v inej trestnej veci súd uviedol podrobný popis kriminálneho konania sťažovateľa, pričom jeho trestná vec pre tie isté skutky doposiaľ skončená nebola, teda nebol vyhlásený žiaden rozsudok, budí v sťažovateľovi celkom opodstatnený dojem hraničiaci až s presvedčením, že ten istý predseda senátu, ktorý prejednáva vylúčenú vec sťažovateľa tohto odsúdi v budúcnosti, aj keď v súčasnosti ešte nebolo skončené dokazovanie...

Špeciálny súd sa v napadnutom uznesení zaoberal aspoň meritom veci, keď rozhodol, že predseda senátu nie je vylúčený a neuznal dôvody sťažovateľa s poukazom na skutočnosť, že rozhodoval o iných obžalovaných.

Najvyšší súd Slovenskej republiky však ani len nepriznal namietané právo sťažovateľovi a s odkazom na vnútroštátne právo, konkrétne na ust. § 32 ods. 6 Tr. por. uznesenie Špeciálneho súdu zrušil.

S argumentáciou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky nemožno súhlasiť, pretože nie je v súlade ani len s vnútroštátnym právom.

Pokiaľ tento vytyka, že sťažovateľ nepodal námietku zaujatosti bezodkladne, tak k uvedenému je potrebné uviesť, že Najvyšší súd Slovenskej republiky nepredložil žiadne argumenty, o ktoré by oprel svoje tvrdenie. Predovšetkým je potrebné uviesť, že

sťažovateľovi predmetný rozsudok ani len doručovaný nebol, a teda nie je možné posúdiť objektívne dobu, ktorá uplynula odkedy sa o namietaných skutočnostiach v ňom uvedených dozvedel, pričom sťažovateľ tvrdí, že námietku podal obratom. Rovnako neobstojí ani argument Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý vyhodnotil námietku sťažovateľa len ako námietku na procesný postup súdu, pretože vydanie rozsudku v inej veci, v ktorom boli uvedené namietané skutočnosti, aj keď sa pôvodne viedlo spoločné konanie, nepochybne nie je procesným postupom vo veci týkajúcej sa sťažovateľa, ale podanie námietky možno naopak celkom jednoznačne zaradiť, už aj z pohľadu systematizácie trestného poriadku, medzi základné práva sťažovateľa. Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa tak javí byť ako arbitrárne.“

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd o jeho sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„1. Špeciálny súd v Pezinku v konaní vedenom pod sp. zn. PK-1 T/32/2008 uznesením zo dňa 15. apríla 2009 a Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tošs 11/2009 uznesením zo dňa 30. apríla 2009 porušili základné právo sťažovateľa L. B. na spravodlivý proces zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru a právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Sťažovateľovi L. B. priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 245,70.- EUR, (slovom dvestoštyridsaťpäť EUR a sedemdesiat centov), za dva úkony v konaní pred ústavným súdom (prevzatie a príprava zastúpenia, písomné podanie na súd 2 x po 115,90.- EUR, režijný paušál 2 x po 6,95.- EUR), ktoré sú mu spoločne a nerozdielne povinní vyplatiť Špeciálny súd v Pezinku a Najvyšší súd Slovenskej republiky na účet jeho právneho zástupcu... do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh ústavný súd zistil, že prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry podal 27. apríla 2007 špeciálnemu súdu obžalobu na sťažovateľa a ďalších spoluobvinených pre trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny a teroristickej skupiny podľa § 185a ods. 1 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005 a iné trestné činy. Trestná vec sťažovateľa bola pôvodne vedená špeciálnym súdom pod sp. zn. PK-1T/14/2007, avšak na hlavnom pojednávaní 3. novembra 2008 bola spolu s trestnými vecami niektorých ďalších spoluobvinených vylúčená na samostatné konanie. V súčasnej dobe je vedená špeciálnym súdom pod sp. zn. PK-1T /32/2008.

Dňa 14. apríla 2009 sťažovateľ vzniesol voči predsedovi senátu 1T špeciálneho súdu JUDr. I. K. námietku zaujatosti. Jej podstatou je tvrdenie, že JUDr. I. K. porušil jeho prezumpciu nevinu, pretože v rozsudku obžalovaného R. O. a spol. sp. zn. PK-1T/14/2007

zo 17. februára 2009 označil sťažovateľa za páchatel'a trestných činov, a vzhľadom na túto skutočnosť má sťažovateľ pochybnosti o nezaujatosti JUDr. I. K. v jeho trestnej veci.

O námietke zaujatosti rozhodol špeciálny súd uznesením z 15. apríla 2009 tak, že JUDr. I. K. nie je vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania s odôvodnením, že pokiaľ bol sťažovateľ v danom rozsudku uvádzaný, je to len z dôvodu, že dokazovaním v danej trestnej veci sa takýto stav preukázal.

Proti uzneseniu špeciálneho súdu z 15. apríla 2009 podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol najvyšší súd uznesením z 30. apríla 2009 tak, že napadnuté uznesenie zrušil z dôvodu, že námietka sťažovateľa nebola vznesená bezodkladne a že je rýdzo procesného charakteru, a preto senát špeciálneho súdu nemal o tejto námietke rozhodovať.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom a uznesením špeciálneho súdu sp. zn. PK-1T/32/2008 z 15. apríla 2009 a postupom a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tošs 11/2009 z 30. apríla 2009. Podstatou námietok sťažovateľa je tvrdenie, že

- špeciálny súd na základe námietky zaujatosti vznesenej voči predsedovi 1T senátu špeciálneho súdu JUDr. I. K. ho nevylúčil z vykonávania úkonov trestného konania,
- najvyšší súd pri rozhodovaní o sťažnosti proti uzneseniu špeciálneho súdu konštatoval, že na jeho prijatie vôbec nebol dôvod, a preto ho zrušil.

Ústavný súd sa pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zaoberal tiež otázkou, či je na prerokovanie sťažnosti daná jeho právomoc.

Zo sťažnosti vyplýva, že trestná vec sťažovateľa vedená špeciálnym súdom pod sp. zn. PK-1T/32/2008 nebola dosiaľ právoplatne skončená. Z tohto zistenia ústavný súd vychádzal.

Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb, ktorými namietajú

porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy, je založená na princípe subsidiarity.

Princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza uplatneniu právomoci ústavného súdu (podobne II. ÚS 148/02, IV. ÚS 78/04, I. ÚS 178/04, IV. ÚS 380/04).

Zmysel a účel princípu subsidiarity treba vidieť v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popretie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, na ktorom je založená právomoc ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. napr. III. ÚS 149/04).

1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením špeciálneho súdu z 15. apríla 2009 a jemu predchádzajúcim postupom

Sťažovateľ namieta porušenie svojich práv uznesením špeciálneho súdu z 15. apríla 2009, ktorým bolo rozhodnuté, že podľa § 32 ods. 3 Trestného poriadku predseda senátu 1T špeciálneho súdu JUDr. I. K. nie je vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania.

Proti uzneseniu špeciálneho súdu z 15. apríla 2009 mal sťažovateľ možnosť podať sťažnosť, o ktorej je oprávnený rozhodovať najvyšší súd. Sťažovateľ možnosť danú mu Trestným poriadkom využil a sťažnosť podal.

Keďže právomoc všeobecného súdu v danej veci vylučuje právomoc ústavného súdu, bolo treba sťažnosť sťažovateľa v tejto časti pri jej predbežnom prerokovaní odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci.

2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu z 30. apríla 2009 a jemu predchádzajúcim postupom

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti opakovane zdôraznil, že trestné konanie od svojho začiatku až po jeho koniec je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní a taktiež aj zo strany súdov naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia (mutatis mutandis napr. III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05). Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (napr. II. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, IV. ÚS 76/05, IV. ÚS 220/07).

Proti nesprávnemu a nezákonnému procesnému postupu súdu prvého stupňa sa obžalovaný môže brániť (pokiaľ neboli akceptované jeho námietky či návrhy v priebehu prvostupňového konania) podaním odvolania proti rozsudku súdu prvého stupňa.

Podľa § 321 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku odvolací súd zruší napadnutý rozsudok aj pre podstatné chyby konania, ktoré napadnutým výrokom rozsudku predchádzali, najmä preto, že boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby. O podstatnú chybu konania ide aj vtedy, ak sa na konaní zúčastnil orgán, ktorý bol vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania v danej veci (§ 31 Trestného poriadku). Obžalovaný môže navyše napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu dovolaním, ak sa domnieva, že v jeho veci konal alebo rozhodol orgán činný v trestnom konaní, sudca alebo prísediaci, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania [§ 317 ods. 1 Trestného poriadku, § 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku v spojení s § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku].

Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ bude mať v ďalších štádiách trestného konania k dispozícii právne prostriedky na účinnú obranu ním označených práv, o ktorých po ich uplatnení budú nielen oprávnené, ale aj povinné rozhodnúť vecne príslušné všeobecné súdy. Za týchto okolností by prijatie sťažnosti sťažovateľa na ďalšie konanie bolo v rozpore s princípom subsidiarity, na ktorom je založená právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. septembra 2009